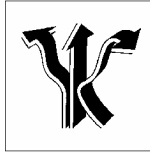

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

“ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”

(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ 2004

Підготовлено доцентом *О. О. Штефан* і старшим викладачем
Г. О. Радченко

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
(протокол № 11 від 23.06.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Штефан О. О., Радченко Г. О. Навчальна програма дисципліни “Цивільне процесуальне право” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2004. — 35 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Цивільне процесуальне право”, вказівки до виконання контрольних робіт, завдання для контрольних робіт, питання до заліку та іспиту, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Цивільне процесуальне право України як навчальна дисципліна посідає своєрідне місце в системі правових дисциплін, що зумовлено насамперед предметом його регулювання.

Предметом вивчення курсу “Цивільне процесуальне право” є норми права, що визначають порядок розгляду і вирішення справ наказного провадження, позовного провадження, заочного провадження і справ окремого провадження, а також справ з інших правовідносин, що виникають у державі, на які згідно із ст. 124 Конституції України поширюється юрисдикція судів.

Успішне опанування курсу “Цивільне процесуальне право” має розглядатися як умова становлення студента або слухача, їхньої професійної культури та високої кваліфікації.

Для досягнення цієї мети студенти і слухачі мають досконало вивчити зазначені у програмі і рекомендовані викладачем нормативні акти і галузеву юридичну літературу. Основою оволодіння багатьма питаннями цивільного процесуального права є знання положень конституційного, адміністративного, цивільного, сімейного, трудового, фінансового права тощо.

Програмою дисципліни передбачено вивчення як теоретичних проблем науки цивільного процесу, так і основних положень чинного законодавства, а також практики його застосування. Завдання дисципліни полягають в опануванні студентами основних положень чинного цивільного процесуального законодавства України, що регулює суспільні відносини у сфері здійснення правосуддя в цивільних справах, а також у формуванні уміння користуватися відповідними нормативними актами, вирішувати конкретні практичні питання, пов'язані із застосуванням норм цивільного процесуального права, слідкувати за змінами в поточному законодавстві.

Зміст програми націлює на вивчення чинного законодавства та основних теоретичних праць з проблем цивільного процесуального права. Вивчення дисципліни здійснюється на лекціях, семінарських і практичних заняттях, шляхом постійної позааудиторної підготовки та під час консультацій. Контроль за вивченням курсу здійснюється на практичних заняттях, заліках та іспитах.

Самостійне вивчення дисципліни полягає у вивченні рекомендованої навчальної та теоретичної літератури, нормативних

актів, правозастосовчої практики. Обсяг, зміст і форма індивідуальної роботи із студентами і слухачами визначаються викладачем. Це може бути участь у науковому дослідженні, написання реферату, участь у науково-практичній конференції студентського наукового товариства тощо.

Вивчення дисципліни “Цивільне процесуальне право” здійснюється згідно із тематичним планом. Логічну послідовність у засвоєнні положень забезпечує програма курсу.

**НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни**

“ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва теми
1	Поняття, завдання, джерела цивільного процесуального права
2	Принципи цивільного процесуального права
3	Цивільні процесуальні правовідносини
4	Сторони і треті особи в цивільному процесі
5	Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи й інтереси інших осіб
6	Представництво у цивільному процесі
7	Процесуальні строки
8	Підвідомчість і підсудність цивільних справ
9	Судові витрати
10	Заходи процесуального примусу
11	Доказування і докази
12	Наказне провадження
13	Подання позову та відкриття провадження у справі
14	Судовий розгляд
15	Рішення та ухвали суду першої інстанції
16	Заочне провадження
17	Окреме провадження
18	Апеляційне оскарження і перегляд рішень і ухвал суду, що не набрали законної сили
19	Касаційне оскарження і перегляд рішень і ухвал суду, що набрали законної сили
20	Перегляд у зв'язку із винятковими і нововиявленими обставинами рішень і ухвал суду, що набрали законної сили
21	Звернення судового рішення до виконання
22	Цивільне судочинство України з іноземним елементом

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”

Тема 1. Поняття, завдання, джерела цивільного процесуального права

Цивільна процесуальна форма, її суть і значення.

Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система. Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права України.

Джерела цивільного процесуального права. Дія цивільного процесуального закону в часі, просторі, стосовно осіб.

Поняття цивільного судочинства (процесу) і його завдання. Види цивільного судочинства. Стадії цивільного процесу.

Література [1–4; 18–20; 49; 51; 74; 95; 98; 109]

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права

Поняття принципів цивільного процесуального права, їх значення і система.

Класифікація принципів: за формою їх нормативного закріплення, за дією в системі права, за предметом регулювання, за роллю в регулюванні правового становища учасників цивільних процесуальних правовідносин.

Принципи цивільного процесуального права, закріплені Конституцією України. Принципи, закріплені законодавством про судочинство.

Література [1; 2; 20; 21; 49; 51; 52; 71; 89; 93; 109]

Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини

Поняття цивільних процесуальних правовідносин і їх особливості. Підстави виникнення процесуальних правовідносин.

Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин і їх класифікація.

Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Його правове становище, роль у цивільному процесі. Склад суду.

Особи, які беруть участь у справі: поняття і склад. Особи, які не беруть участь у справі: поняття і склад. Зміст і об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

Література [2; 49; 51; 52; 75; 97; 100; 109; 112]

Тема 4. Сторони і треті особи в цивільному процесі

Поняття сторін в цивільному процесі, їх процесуальні права й обов'язки.

Процесуальна співучасть. Мета, підстави, види співучасті. Процесуальні права й обов'язки співучасників.

Належність сторін до справи. Поняття належної і неналежної сторони. Умови, процесуальний порядок і правові наслідки заміни неналежної сторони.

Процесуальне правонаступництво. Поняття і підстави правонаступництва.

Поняття і види третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги. Підстави і процесуальний порядок їх вступу у процес. Процесуальні права й обов'язки.

Треті особи, які не заявляють самостійних вимог. Підстави і процесуальний порядок вступу і притягнення їх до процесу. Процесуальні права й обов'язки.

Література [2; 21; 22; 24; 25; 27–33; 41; 47–53; 61; 68; 70; 82; 88; 103–105; 107; 109; 113]

Тема 5. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи й інтереси інших осіб

Підстави і процесуальна форма участі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в цивільному процесі. Процесуальне становище Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в цивільному процесі.

Завдання прокуратури в цивільному процесі в сучасних умовах розвитку держави.

Підстави і процесуальні форми участі прокурора в усіх стадіях цивільного процесу.

Порушення прокурором справи у суді і вступ його у процес для давання висновку у справі. Процесуальне становище прокурора в цивільному процесі. Обов'язкова і факультативна участь прокурора в цивільному процесі.

Мета участі в цивільному процесі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших організацій і окремих громадян, які захищають права і свободи інших осіб.

Участь підприємств, установ, організацій і окремих громадян у цивільному процесі як суб'єктів захисту прав інших осіб.

Література [1; 2; 4; 7; 8; 13; 19; 20; 24–35; 47; 48; 50–53; 62; 68; 70; 82; 88; 103–106; 109; 113]

Тема 6. Представництво у цивільному процесі

Поняття і значення представництва в цивільному процесі.

Види представництва: за підставами виникнення; за способом виникнення; за ознаками осіб, в інтересах яких здійснюється представництво; за ознаками осіб, які здійснюють представництво; законне і договірне процесуальне представництво.

Умови, необхідні для здійснення функцій представника в цивільному процесі: дієдатність, відсутність заборони закону, належне оформлення повноважень.

Процесуальні права й обов'язки представника в цивільному процесі.

Література [1; 2; 6; 19; 22; 24; 28; 30; 35; 41; 47; 48; 50; 53; 62; 68; 70; 82; 88; 103–106; 109; 113]

Тема 7. Процесуальні строки

Поняття і значення процесуальних строків. Види процесуальних строків: встановлені законом і призначені судом; точно і відносно визначені; за тривалістю (в днях, місяцях, роках).

Обчислення процесуальних строків. Зупинення, продовження і поновлення процесуальних строків.

Література [2; 19; 23; 30; 37; 51; 52; 109]

Тема 8. Підвідомчість і підсудність цивільних справ

Поняття, види підвідомчості: виключна, альтернативна, договірна, імперативна (умовна).

Загальні правила підвідомчості цивільних справ суду.

Поняття і значення підсудності. Види підсудності: функціональна, родова і територіальна. Види територіальної підсудності: загальна (за місцем перебування відповідача), альтернативна (за вибором позивача), договірна, виключна, за зв'язком справ.

Порядок передачі справи в інший суд. Процесуальні наслідки недотримання правил про підвідомчість та підсудність справи. Недопустимість суперечки між судами про підсудність.

Література [1; 2; 29; 31; 33; 51; 52; 60; 82; 86; 106; 109]

Тема 9. Судові витрати

Поняття і види витрат у цивільному процесі, їх значення. Державне мито. Витрати, пов'язані з розглядом справи. Звільнення від судових витрат. Розподіл судових витрат. Відшкодування судових витрат.

Література [2; 14–16; 19; 29; 30; 35; 43; 51; 52; 77; 109; 114]

Тема 10. Заходи процесуального примусу

Поняття, види і функції заходів процесуального примусу.

Попередження і видалення із залу судового засідання як захід процесуального примусу. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом як захід процесуального примусу. Привід як захід процесуального примусу.

Література [1; 2; 18; 19; 44; 45; 51; 52; 79; 82; 100; 108; 109]

Тема 11. Доказування і докази

Поняття і мета доказування в цивільному процесі. Поняття доказів у цивільній справі. Фактичні дані і засоби доказування. Доказові факти.

Поняття предмету доказування. Обставини, що не підлягають доказуванню: загальновідомі факти, преюдиціальні факти, законні презумпції.

Належність доказів і допустимість засобів доказування. Оцінка доказів. Класифікація доказів: прямі і побічні; первинні і похідні; усні і письмові; особисті і речові.

Види засобів доказування. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків, процесуальний порядок їх допиту, права й обов'язки. Письмові докази, їх види, порядок витребування, спір про підроблення документів.

Речові докази. Порядок їх подання і зберігання. Огляд на місці.

Експертиза: підстави і порядок проведення. Висновки експерта. Процесуальні права й обов'язки експерта. Додаткова і повторна експертизи.

Забезпечення доказів. Судові доручення.

Література [2; 19; 23; 30; 35; 38; 46; 51; 52;
54; 66; 72; 82–84; 92; 109]

Тема 12. Наказне провадження

Історична характеристика наказного провадження. Порядок звернення до суду. Вимоги, які є підставою для звернення за видачею наказу. Процесуальний порядок розгляду вимог про видачу наказу. Правова природа судового наказу і його форма. Оскарження судового наказу і його виконання. Відмінність наказного провадження від нотаріального провадження про видачу нотаріальних написів.

Література [2; 51; 52]

Тема 13. Подання позову та відкриття провадження у справі

Поняття і суть позовного провадження.

Поняття позову, його елементи, види позовів. Право на позов і право на подання позову. Умови реалізації права на подання позову.

Процесуальний порядок подання позову. Наслідки його недотримання. Позовна заява як процесуальна форма виразу позову, її зміст і форма. Об'єднання в позовній заяві кількох вимог, пов'язаних між собою. Порядок виправлення недоліків позовної заяви. Прийняття позовної заяви. Підстави для відмови в її прийнятті. Правові наслідки порушення цивільних справ в суді.

Захист інтересів відповідача. Заперечення проти позову: матеріально-правові і процесуальні. Зустрічний позов, порядок його подання.

Забезпечення позову. Підстави, порядок, зміна і скасування забезпечення позову. Відповідальність за порушення заходів із забезпечення позову. Право відповідача на стягнення з позивача збитків, завданих йому забезпеченням позову.

Підготовка справи до судового розгляду як стадія цивільного процесу, її мета, значення і зміст. Процесуальні дії судді з підготовки справи. Процесуальна діяльність осіб, які беруть участь у справі.

Призначення справи до судового розгляду. Виклики до суду й інші повідомлення суду. Зміст повістки про виклик до суду і порядок її вручення.

Література [2; 19; 23; 29; 30; 51; 52; 55; 59; 65; 69; 77; 82; 85; 99; 109; 110]

Тема 14. Судовий розгляд

Поняття і значення стадії судового розгляду цивільних справ. Складові судового засідання та їх зміст: підготовка, розгляд справи по суті, судові дебати, винесення і оголошення судового рішення.

Ускладнення цивільного судочинства в стадії судового розгляду: відкладення розгляду справи, зупинення провадження у справі, закриття провадження у справі, залишення заяви без розгляду.

Фіксування цивільного процесу технічними засобами. Журнал судового засідання. Зауваження щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання та їх розгляд. Порядок складання та оформлення протоколів про окремі процесуальні дії.

Література [2; 19; 29; 30; 51; 52; 82; 91; 109]

Тема 15. Рішення та ухвали суду першої інстанції

Поняття і види судових постанов. Суть і значення судового рішення.

Вимоги до судового рішення. Зміст судового рішення.

Визначення порядку і строку виконання рішення, відстрочка і розстрочка, допуск негайного виконання рішення.

Усунення недоліків судового рішення судом, який його постановив: виправлення опісок і явних арифметичних помилок, прийняття додаткового рішення, роз'яснення рішення.

Набрання чинності рішенням суду (законної сили). Поняття, значення і правові наслідки законної сили судового рішення.

Ухвали суду першої інстанції: поняття, зміст, види. Набрання чинності (законної сили) судових ухвал. Окремі ухвали, їх зміст і значення.

Література [2; 19; 30; 38; 51; 52; 55; 57; 58; 64; 82; 90; 102; 109]

Тема 16. Заочне провадження

Умови проведення заочного розгляду справи. Відмінності заочного та змагального судочинства. Зміст заочного рішення та його властивості. Оскарження заочного рішення. Порядок розгляду заяви про перегляд заочного рішення. Скасування заочного рішення та поновлення змагального процесу.

Література [2; 51; 52]

Тема 17. Окреме провадження

Суть і значення окремого провадження. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження. Процесуальні засоби порушення цивільного процесу у справах окремого провадження.

Особливості розгляду справ окремого провадження: обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи; надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності; визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою; усиновлення; встановлення фактів, що мають юридичне значення; відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі; передача безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність; визнання спадщини відумерлою; надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку; обов'язкова госпіталізація до протитуберкульозного закладу; розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб.

Розгляд в окремому провадженні справ про надання права на шлюб; про розірвання шлюбу за заявою подружжя, яке має дітей; про поновлення шлюбу після його розірвання та ін.

Література [2–4; 19; 28–30; 42; 51; 52; 61; 67; 82; 87; 109–111]

Тема 18. Апеляційне оскарження і перегляд рішень і ухвал суду, що не набрали законної сили

Суть і значення стадії апеляційного оскарження і перегляду рішень і ухвал суду першої інстанції, що не набрали законної сили.

Право апеляційного оскарження і внесення подання прокурора на рішення і ухвали суду, порядок і строки його реалізації. Загальна характеристика змісту апеляційної скарги (подання).

Процесуальний порядок і строки розгляду справ в апеляційній інстанції.

Повноваження суду апеляційної інстанції. Підстави для скасування, зміни і винесення нового рішення.

Ухвали і рішення суду апеляційної інстанції. Оскарження (внесення подання) ухвал суду першої інстанції.

Література [2; 18; 20; 51; 52; 109]

Тема 19. Касаційне оскарження і перегляд рішень і ухвал суду, що набрали законної сили

Суть і значення касаційного оскарження і перегляду рішень і ухвал суду апеляційної і касаційної інстанцій.

Право касаційного оскарження рішень і ухвал суду та процесуальний порядок його реалізації.

Передача справ на касаційний розгляд складу судової палати, підготовка до розгляду і процесуальний порядок розгляду справи судом касаційної інстанції.

Повноваження суду касаційної інстанції, його рішення та ухвали.

Література [2; 18; 20; 51; 52; 109]

Тема 20. Перегляд у зв'язку із винятковими і нововиявленими обставинами рішень і ухвал суду, що набрали законної сили

Суть і значення перегляду у зв'язку з нововиявленими і винятковими обставинами рішень і ухвал, що набрали законної сили.

Підстави для перегляду у зв'язку з нововиявленими і винятковими обставинами рішень і ухвал суду. Суб'єкти права і об'єкти перегляду, строки порушення процесу. Зміст і форма заяви. Суди, які переглядають справу. Процесуальний порядок розгляду заяв.

Зміст ухвали суду про розгляд заяви про перегляд справи у зв'язку з нововиявленими і винятковими обставинами.

Література [2; 18; 20; 39; 51; 52; 76; 80; 82; 109]

Тема 21. Звернення судового рішення до виконання

Рішення, які звертаються до примусового виконання. Виконавчий лист, його зміст, видача виконавчого листа, строк пред'явлення до примусового виконання. Дублікат виконавчого листа.

Повноваження суду, пов'язані з провадженням по примусовому виконанню рішення: відстрочка або розстрочка виконання; зміна способу і порядку виконання; оголошення розшуку боржника і дитини; роз'яснення рішення; розгляд скарг на дії, бездіяльність державного виконавця та інших посадових осіб Державної виконавчої служби; поворот виконання; розгляд інших питань, встановлених законом.

Література [2; 9; 17; 18; 20; 51; 52; 63; 82; 96; 109]

Тема 22. Цивільне судочинство України з іноземним елементом

Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом. Правове становище іноземців у цивільному процесі, право на звернення до суду за захистом і на судовий захист; внесення застави і судові витрати, цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність іноземців; представництво іноземців консулами. Підсудність справ з іноземним елементом. Виконання доручень іноземних судів. Визнання і виконання рішень іноземних судів.

Література [2; 11; 12; 20; 40; 51; 52; 73; 78; 81; 82; 109]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища.

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта
А — В	1
Г — Є	2
Ж — К	3
Л — Н	4
О — Р	5
С — У	6
Ф — Ч	7
Ш — Я	8

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система.
2. Стадії цивільного процесу.
3. Принципи, закріплені Конституцією України.

Задача 1

Районний суд стягнув солідарне зі Смирнової, Миронової, Кареліної на користь заводу відшкодування збитків, завданих крадіжкою державного майна. Смирнова, посилаючись на те, що з її пенсії вже вираховано значну суму, звернулася до суду з заявою про розстрочку виконання і зниження розміру стягнень з пенсії за старістю до 25 %.

Який процесуальний порядок надання розстрочки виконання і зниження розміру утримань із зарплати та пенсії?

Задача 2

Між спадкоємцями Григоришиною і Бліновою виник спір з приводу поділу спадкового майна. Блінова вважала, що при визначенні її розміру частки майна не повинні враховуватися предмети домашнього вжитку. Розглянувши справу, суд поділив майно порівну між спадкоємцями, включивши до нього і предмети домашнього вжитку.

Через місяць до цього ж суду звернувся Буркаль із заявою до Григоришиної і Блінової про визнання права власності на спад-

кове майно, яке було поділене між відповідачами і належить йому за заповітом померлого батька Буркаля Г. К.

Яким має бути рішення суду на цю вимогу?

Варіант 2

1. Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права України.

2. Особи, які беруть участь у справі. Їх поняття і склад.

3. Підстави і процесуальні форми участі органів і осіб, яким за законом надано право захищати права й інтереси інших осіб.

Задача 1

Рішенням суду був визначений такий порядок користування земельною ділянкою: 13 сотих закріплено за Ізраловичем А. К., 15 сотих — за Хачатрян В. С. і Ізраловичем Г. А. З набранням рішення законної сили Хачатрян В. С. звернулася до суду із заявою про перегляд судового рішення, посилаючись на те, що суд при визначенні порядку користування земельною ділянкою виходив з того, що вона складається з 28 сотих, тоді як сільська рада на її клопотання після розгляду справи в суді зменшила ділянку на 3 сотих — незручних для користування.

Яку відповідь належить дати суду на заяву Хачатрян В. С.?

Задача 2

ЖЕК подала позов про розірвання з Вірченком договору жилого найму на підставі того, що він на спірній житлоплощі не проживає кілька років, а лише прописаний. До такого висновку, задовольнивши позов, прийшов суд з оцінки показань свідків — сусідів відповідача по квартирі, які повідомили, що вони Вірченка рідко бачать у квартирі, і що він не бере участі у витратах на загальні комунальні послуги. Однак з матеріалів справи вбачається, що Вірченко є постійним жителем міста, працює старшим інженером у науково-дослідному інституті, ніякої іншої житлоплощі, окрім спірної, не має, і всі обов'язки наймача виконує сумлінно.

Апеляційний суд скаргу Вірчинка відхилив. А рішення районного суду залишив у силі касаційний суд за скаргою Вірчинка.

Яке має бути рішення справи?

Варіант 3

1. Дія цивільного процесуального закону в часі, просторі, стосовно осіб.
2. Поняття цивільних процесуальних правовідносин та їх особливості.
3. Умови, процесуальний порядок та правові наслідки заміни неналежної сторони.

Задача 1

Аптекоуправління подало позовну заяву про виселення Криворучко на тій підставі, що відповідачка була звільнена з роботи провізора у зв'язку з виходом на пенсію за віком, а тому мусить звільнити службову житлоплощу. Суд позов аптекоуправління задовільнив.

В апеляційному порядку справа не розглядалася.

Чи є підстави для касаційного оскарження рішення суду першої інстанції? Складіть скаргу від імені Криворучко.

Задача 2

Рішенням суду за позовом міськмолзаводу до Криничного з нього було стягнуто 1/4 частину від пред'явленого позову, виходячи з того, що адміністрація заводу не організувала належного обліку і зберігання готової продукції, але відповідні службові особи, які зобов'язані були це зробити, — директор, заступник директора, головний бухгалтер, начальник цеху та інші не були залучені до справи співдоповідачами.

Міськмолзавод оскаржив це рішення суду, вимагаючи його скасування.

Яке рішення ухвалить суд другої інстанції на касаційну скаргу міськмолзаводу?

Варіант 4

1. Поняття та види цивільного судочинства.
2. Порядок вступу у процес у справі правонаступника і його правове становище.
3. Поняття і значення процесуальних строків.

Задача 1

Районний суд розглянув справу за позовом громадянина Ко-зака до Управління залізниці про стягнення плати за оренду складських приміщень і в позові відмовив з тієї причини, що позивач не звертався з претензією до Управління залізниці.

Чи є підстави для апеляційного оскарження цього рішення суду?

Задача 2

Гр. Морік Петро Борисович звернувся до суду з заявою, в якій просив визнати, що трудова книжка на ім'я Моріка Пінкуса Борисовича, довідка кооперативу "Хімтруд" № 174 від 31 січня 1971 р. на ім'я Моріка Пінкуса Берковича, довідка магазину "Гастроном" № 17 від 17 січня 1976 р. на ім'я Моріка Петра Берковича — належать йому.

Суд відмовив у розгляді цієї справи, порадивши заявнику звернутися до органів міліції, які внесуть в паспорт синоніми його імені та по батькові.

Порадившись із адвокатом, Морік звернувся зі скаргою до судової палати в цивільних справах обласного суду.

На які порушення закону він повинен вказати? Як називатиметься така скарга? Яку ухвалу належить винести судовій колегії у цивільних справах обласного суду?

Варіант 5

1. Цивільна процесуальна форма, її суть і значення.
2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин і їх класифікація.
3. Відмінність третіх особи, які заявляють самостійні вимоги від співучасників.

Задача 1

Гр. Євдокимов віком 17 років вирішив займатися підприємницькою діяльністю. Проте для заняття підприємницькою діяльністю йому необхідно було отримати в органах опіки і піклування визнання повної цивільної дієздатності. Звернувшись до відповідного органу опіки і піклування, неповнолітній отримав відмову у визнанні за ним повної цивільної дієздатності з підстав відсутності згоди одного з батьків.

Дайте правовий аналіз ситуації. Чи може неповнолітній Євдокимов отримати визнання повної цивільної дієздатності?

Задача 2

Гр. Тарантай пред'явив позов до гр. Мусіна. Суд прийняв позов та відкрив провадження у справі. Проте Мусін у судові засідання не з'явився. Тарантай подав до суду клопотання про розгляд справи у відсутності відповідача.

Які дії має вчинити суд? Дайте правовий аналіз ситуації.

Варіант 6

1. Принципи, закріплені законодавством про судочинство.
2. Процесуальна співучасть. Мета, підстави, види співучасті.
3. Підстави і процесуальні форми участі прокурора в усіх стадіях цивільного процесу.

Задача 1

Суд відмовив у прийнятті заяви від гр. Подорожняка, якому виповнилося 16 років, про визнання за ним повної цивільної дієздатності, посилаючись на те, що Подорожняк є неповнолітньою особою і в нього немає процесуальної дієздатності. Органи опіки і піклування відмовили визнати Подорожняка повністю цивільно дієздатною особою у зв'язку з відсутністю письмової згоди його батька. Батьки Подорожняка розлучені й неповнолітній проживає з матір'ю, яка відповідну письмову згоду дала.

Які порушення були допущені у цій справі? Дайте правовий аналіз ситуації.

Задача 2

У рішенні суду за позовом гр. Ситниченка до гр. Дрофи було зазначено: “Зобов’язати Дрофу повернути Ситниченку костюм або будь-який інший одяг вартістю 450 грн”. Протягом року Дрофа костюм Ситниченку не повернув, посилаючись у своєму поясненні на те, що йому не зрозуміло, який одяг він має передати Ситниченку замість костюма.

Які заходи повинен вжити суд, щоб захистити права Ситниченка? Яким вимогам має відповідати рішення суду?

Варіант 7

1. Відмінність заочного і змагального провадження.
2. Зупинення, продовження і поновлення процесуальних строків.
3. Поняття і мета доказування в цивільному процесі. Поняття доказів у цивільній справі.

Задача 1

Гр. Шилов Н. М. на праві особистої власності володів будинком у м. Василькові. Після його смерті залишився син Василь — офіцер Збройних Сил України, який проживав разом із батьком, і дочка Марія, яка мешкає з сім’єю в Одесі.

Через 6 місяців Шилов В. Н. одержав свідоцтво про право спадкоємства, а ще через 6 місяців Шилова М. Н. порушила справу в суді про визнання за нею права на половину спадщини, залишеної батьком.

У судове засідання відповідач Шилов В. Н. не прибув, але прийшла його дружина і повідомила, що вже 3 місяці, як він переведений командуванням Збройних Сил України в Луганську область, додавши до цього довідку військової частини.

Яку постанову має прийняти суд? Напишіть її.

Задача 2

Працюючи техніком-будівельником, Ободковський викрав будівельні матеріали та продав їх, за що був притягнутий до кримінальної відповідальності та засуджений до позбавлення волі із конфіскацією майна.

Для забезпечення позову в квартирі Ободковського було описано майно, у тому числі речі, які особисто належали його брату Ободковському Є. К. та його дружині.

Ободковський Є. К. подав позов про виключення з опису належного йому і дружині майна. На підтвердження обставин справи просив викликати та допитати свідків Булашенка і Зарненка.

Кого належить викликати до суду у цій справі і яке буде його процесуальне становище? Хто і які судові витрати зазнає у справі? Які докази належить зібрати суду для вирішення цієї справи?

Варіант 8

1. Поняття і значення підсудності. Види підсудності.
2. Поняття та зміст наказного провадження.
3. Письмові докази: їх види, порядок витребування, спір про підроблення документів.

Задача 1

Комбінат подав позов про стягнення з комірника Монастирського суми нестачі інструменту.

У судовому засіданні Монастирський і його представник вимагали закриття провадження у справі у зв'язку з пропуском трирічного строку позовної давності.

Яку відповідь належить дати суду?

Задача 2

Гр. Загнойко працював столяром на фабриці “Меблі” і був звільнений з роботи за профнепридатністю. Вважаючи звільнення неправильним, Загнойко звернувся з позовом до фабрики “Меблі” про поновлення на роботі та виплату за вимушений прогул. При підготовці справи до розгляду суд залучив на сторону відповідача третьою особою начальника цеху фабрики, за ініціативою якого був звільнений Загнойко. До розгляду справи наказом по фабриці Загнойко був поновлений на роботі і на цій підставі звернувся до суду із заявою про відмову від позову. Суд прийняв його відмову і провадження у справі закрит.

Визначте елементи позову і правильність прийняття судом відмови від позову.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Форми захисту прав і охоронюваних законом інтересів громадян і організацій.
2. Предмет, метод і система цивільного процесуального права.
3. Співвідношення цивільного процесуального права з матеріальними та процесуальними галузями права.
4. Поняття, стадії та види цивільного судочинства (процесу) і його завдання.
5. Поняття та види джерел цивільного процесуального права.
6. Загальна характеристика ЦПК як джерела цивільного процесуального права, його система.
7. Міжнародні договори як джерела цивільного процесуального права.
8. Поняття, види та система принципів цивільного процесуального права і їх значення.
9. Поняття цивільних процесуальних правовідносин, їх особливості.
10. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
11. Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
12. Особи, які беруть участь у справі, та інші учасники процесу як суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
13. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
14. Сторони у цивільному процесі.
15. Процесуальна співучасть.
16. Поняття та заміна неналежної сторони.
17. Процесуальне правонаступництво (поняття і підстави).
18. Поняття третіх осіб у цивільному процесі. Їх види.
19. Підстави і форми участі органів та осіб, яким за законом надане право захищати права й інтереси інших осіб, у цивільному процесі.

20. Поняття, підстави і види судового представництва.
21. Повноваження представника в суді.
22. Поняття та види процесуальних строків, їх значення.
23. Обчислення процесуальних строків.
24. Порядок продовження та поновлення процесуальних строків.
25. Поняття та порядок підвідомчості справ суду.
26. Підвідомчість справ третейському суду.
27. Поняття підсудності, її відмінність від підвідомчості.
28. Види підсудності.
29. Поняття і види судових витрат у цивільному процесі.
30. Державне мито.
31. Витрати, пов'язані з розглядом справи.
32. Звільнення від судових витрат.
33. Розподіл судових витрат.
34. Заходи процесуального примусу.
35. Поняття судових доказів.
36. Доказові факти.
37. Поняття предмета доказування.
38. Розподіл між сторонами обов'язку щодо доказування.
39. Класифікація доказів.
40. Відносність доказів і допустимість засобів доказування.
41. Види засобів доказування.
42. Оцінка та забезпечення доказів.
43. Наказне провадження.
44. Поняття і сутність позовного провадження.
45. Право на подання позову та право на задоволення позову.
46. Правові наслідки порушення цивільного процесу.
47. Провадження у справі до судового розгляду.
48. Поняття та стадії судового засідання.
49. Фіксування судового засідання технічними засобами.
50. Поняття та форми судових рішень.
51. Поняття, види і зміст ухвал суду.
52. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
53. Заочне провадження — спрощений порядок розгляду судом позовів.

54. Загальна характеристика та склад справ окремого провадження.
55. Встановлення фактів, що мають юридичне значення.
56. Сутність апеляційного перегляду рішень та ухвал суду.
57. Інститут касаційного перегляду рішень та ухвал суду, що набрали законної сили.
58. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.
59. Підсудність справ з іноземним елементом.
60. Основні положення виконавчого провадження.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Форми захисту суб'єктивних прав та інтересів громадян і організацій.
2. Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система.
3. Норми цивільного процесуального права.
4. Джерела цивільного процесуального права.
5. Цивільна процесуальна форма.
6. Цивільне процесуальне право і системи національного права.
7. Наука цивільного процесуального права.
8. Цивільний процес як навчальна дисципліна.
9. Стадії цивільного процесу.
10. Поняття та система цивільних процесуальних прав.
11. Зміст цивільних процесуальних принципів: законності, судової істини, процесуальної рівності, диспозитивності, змагальності.
12. Правові аксіоми в цивільному судочинстві.
13. Поняття цивільних процесуальних правовідносин.
14. Передумови виникнення, зміни і припинення цивільних процесуальних правовідносин.
15. Об'єкт і зміст цивільних процесуальних правовідносин.
16. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
17. Класифікація цивільних процесуальних правовідносин.
18. Поняття сторін у цивільному процесі.
19. Процесуальні права й обов'язки сторін.

20. Процесуальна співучасть.
21. Належна і неналежна сторона в цивільному процесі.
22. Цивільне процесуальне правонаступництво.
23. Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі.
24. Мета, підстави і форми участі прокурора у цивільному судочинстві.
25. Мета, підстави і форми участі у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
26. Поняття та види представництва в суді.
27. Повноваження представника в суді.
28. Поняття, призначення та види цивільної процесуальної відповідальності.
29. Підстави, порядок і види заходів процесуального примусу.
30. Поняття судової підвідомчості цивільних справ.
31. Судова підвідомчість позовних справ.
32. Судова підвідомчість непозовних справ.
33. Поняття і види підсудності.
34. Передача справи в порядку підсудності з одного суду до іншого.
35. Поняття і значення процесуальних строків.
36. Види та обчислення процесуальних строків.
37. Зупинення, продовження і поновлення процесуальних строків.
38. Поняття, значення, види та розподіл судових витрат.
39. Державне мито.
40. Судовий доказ та засоби доказування.
41. Класифікація доказів.
42. Пояснення сторін, третіх осіб та їх представників.
43. Показання свідків.
44. Письмові докази.
45. Речові докази.
46. Висновок експерта.
47. Консультації та роз'яснення спеціаліста.
48. Поняття наказного провадження.
49. Гарантії прав особи у наказному провадженні.

50. Поняття і сутність позовного провадження.
51. Поняття позову та його характерні риси та види.
52. Право на подання та задоволення позову.
53. Процесуальні засоби захисту відповідача від позову.
54. Правові наслідки порушення цивільного процесу.
55. Забезпечення позову.
56. Провадження у справі до судового розгляду.
57. Призначення справи до судового розгляду.
58. Поняття та стадії судового засідання.
59. Розгляд справи по суті.
60. Судові дебати.
61. Ухвалення і проголошення рішення.
62. Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді.
63. Зупинення і закриття провадження у справі.
64. Залишення заяви без розгляду.
65. Фіксування судового засідання технічними засобами.
66. Поняття, форми, зміст та вимоги, які пред'являються до судового рішення.
67. Поняття, види і зміст ухвал суду.
68. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
69. Законна сила судового рішення.
70. Поняття та зміст заочного рішення.
71. Загальна характеристика та склад справ окремого провадження.
72. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
73. Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
74. Визнання фізичної особи безвісно відсутнього чи оголошення її померлою.
75. Судовий порядок усиновлення.
76. Встановлення фактів, що мають юридичне значення.
77. Відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
78. Передача безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.

79. Визнання спадщини відумерлою.
80. Надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
81. Судовий порядок розгляду справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
82. Розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних і фізичних осіб.
83. Розгляд в окремому провадженні справ про надання права на шлюб; про розірвання шлюбу за заявою подружжя, яке має дітей; про поновлення шлюбу після його розірвання.
84. Право на апеляційне оскарження рішень та ухвал суду.
85. Сутність інституту касаційного перегляду рішень та ухвал суду, що набрали законної сили.
86. Повноваження суду касаційної інстанції.
87. Провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
88. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.
89. Правова допомога з цивільних справ: виконання доручень іноземних судів; виконання рішень іноземних судів.
90. Основні положення виконавчого провадження.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Конституція* України.
2. *Цивільний* процесуальний кодекс України від 18.03.04.
3. *Сімейний* кодекс України від 10.01.02.
4. *Цивільний* кодекс України від 01.01.04.
5. *Закон* України "Про прокуратуру" від 5 листопада 1991 р.
6. *Закон* України "Про адвокатуру" від 19 грудня 1992 р.
7. *Закон* України "Про охорону праці" від 14 жовтня 1992 р.
8. *Закон* України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21 травня 1997 р.
9. *Закон* України "Про виконавче провадження" від 21 квітня 1999 р.
10. *Закон* України "Про правовий статус іноземців" від 4 лютого 1994 р.
11. *Закон* України "Про біженців" від 24 грудня 1994 р.

12. *Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах, укладена між державами — членами СНД 22 січня 1993 р. // Україна в міжнародно-правових відносинах. Кн. 1. — К., 1996.*
13. *Про діяльність прокурорів по представництву інтересів громадян і держави в судах: Наказ Генерального Прокурора України від 28 жовтня 1998 р.*
14. *Про визначення розміру витрат, пов'язаних з розшуком відповідача у цивільних справах: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 лютого 1995 р. № 78.*
15. *Інструкція про порядок обчислення та справляння державного мита: Затв. наказом Головної державної податкової інспекції України від 22 квітня 1993 р. № 5.*
16. *Інструкція про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам у зв'язку з їх викликом до органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, суду або до органів, службових осіб, у провадженні яких перебувають справи про адміністративне правопорушення, і виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 р. № 710.*
17. *Інструкція про проведення виконавчих дій: Затв. наказом Міністерства юстиції України від 15 грудня 1999 р. № 74/5.*

Постанови Пленуму Верховного Суду України:

18. *“Про діяльність судів України по запобіганню злочинам та іншим правопорушенням при розгляді кримінальних і цивільних справ” від 22 серпня 1980 р. № 5.*
19. *“Про практику застосування судами процесуального законодавства при розгляді цивільних справ по першій інстанції” від 21 грудня 1990 р. № 9.*
20. *“Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” від 1 листопада 1996 р. № 9.*
21. *“Про застосування законодавства, що забезпечує незалежність суддів” від 12 квітня 1996 р. № 4.*

22. *“Про судову практику виключення майна з опису”* від 27 серпня 1976 р. № 6.
23. *“Про підготовку цивільних справ до судового розгляду”* від 5 березня 1977 р. № 1.
24. *“Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України”* від 12 квітня 1985 р. № 2.
25. *“Про практику застосування судами законодавства, що регулює право власності громадян на жилий будинок”* від 4 жовтня 1991 р. № 7.
26. *“Про судову практику в справах за скаргами на нотаріальні дії або відмову в їх вчиненні”* від 31 січня 1992 р. № 2.
27. *“Про практику розгляду судами трудових спорів”* від 6 листопада 1992 р. № 9.
28. *“Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення”* від 31 березня 1995 р. № 5.
29. *“Про практику розгляду судами справ про встановлення неправильності запису в актах громадянського стану”* від 7 липня 1995 р. № 12.
30. *“Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності”* від 22 грудня 1995 р., зі змін. від 25 травня 1998 р.
31. *“Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ”* від 25 грудня 1996 р. № 13.
32. *“Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів* від 12 квітня 1996 р. № 5, зі змін. від 25 травня 1998 р.
33. *“Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах”* від 20 травня 1997 р. № 8, зі змін. від 25 травня 1998 р.
34. *“Про судову практику в справах про визнання громадян обмежено дієздатними чи недієздатними”* від 28 березня 1972 р.

35. “Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності і ділової репутації громадян та організацій” від 28 вересня 1990 р. № 7.
36. “Про строки розгляду судами України кримінальних і цивільних справ” від 1 квітня 1994 р. № 3.
37. “Про судову практику у справах про визнання угод недійсними” від 28 квітня 1978 р. № 3.
38. “Про судові рішення” від 29 грудня 1976 р. № 11.
39. “Про практику перегляду судами у зв’язку з нововиявленими обставинами рішень, ухвал і постанов у цивільних справах, що набрали законної сили” від 27 лютого 1981 р. № 1.
40. *Алексеева Л. Б., Жуйков В. М., Лукашук И. И.* Международные нормы о правах человека и применение их судами. — М., 1996.
41. *Аргунов В. Н.* Участие третьих лиц в гражданском процессе. — М., 1991.
42. *Барсукова В. М.* Розгляд судами справ про усиновлення (удочеріння) дітей // Вісн. Верховного Суду України. — 1999. — № 1.
43. *Бородин М., Кройтор В.* Судебные и арбитражные расходы. — Харьков, 1997.
44. *Братусь С. Н.* Юридическая ответственность и законность: Очерк теории. — М., 1976.
45. *Бутнев В. В.* Сущность и порядок реализации гражданской процессуальной ответственности: Текст лекций. — Ярославль, 1989.
46. *Васильев С. В.* Доказывание и доказательства по делам о возмещении вреда, причиненного личности. — Харьков, 2000.
47. *Васильев С. В.* Співучасть у справах про відшкодування шкоди, нанесеної при виконанні трудових обов’язків // Право України. — 1996. — № 6.
48. *Васильченко Н. М.* Процессуальное положение ответчика в гражданском судопроизводстве. — Харьков, 1979.
49. *Викут М. А., Зайцев И. М.* Гражданский процесс: Курс лекций. — Саратов, 1998.

50. *Гетьманцев О. В.* Громадяни як сторони в цивільному процесі України: Автореф. канд. дис. — К., 1997.
51. *Гражданский процесс: Учебник / Под ред. М. К. Треушников.* — М., 2003.
52. *Гражданский процесс: Учебник / Под ред. В. А. Мусина, Н. А. Чеченой, Д. М. Чечота.* — М., 1996.
53. *Грамошина Н. А.* Процессуальное соучастие. — М., 1988.
54. *Гриненко А. Д., Шульженко Г. У.* Практика використання в цивільному судочинстві матеріалів судових експертиз // Вісн. Верховного Суду України. — 1997. — № 3.
55. *Гурвич М. А.* Учение об иске. — М., 1981.
56. *Гурвич М. А.* Судебное решение: Теоретические проблемы. — М., 1976.
57. *Давиденко Р. І.* Рішення суду // Рад. право. — 1977. — № 3.
58. *Добровольский А. А., Иванова С. А.* Судебное решение как акт защиты нарушенного или оспоренного права // Сов. государство и право. — 1977. — № 5.
59. *Добровольский А. А., Иванова С. А.* Основные проблемы исковой формы защиты права. — М., 1979.
60. *Жуйков В. М.* Судебная защита прав граждан и юридических лиц. — М., 1997.
61. *Заворотько П. П., Штефан М. Й.* Непозовне провадження в радянському цивільному процесі. — К., 1969.
62. *Заворотько П. П., Штефан М. Й.* Особи, які беруть участь у справі. — К., 1967.
63. *Заворотько П. П., Штефан М. Й.* Судове виконання. — К., 1970.
64. *Заворотько П. П., Штефан М. Й.* Судове рішення. — К., 1970.
65. *Зайцев И. М.* Функции иска в судопроизводстве // Государство и право. — 1996. — № 7.
66. *Захарова О. С.* Докази та доказування в справах, що виникають із шлюбно-сімейних правовідносин: Автореф. канд. дис. — К., 1995.
67. *Кайгородов В. Д.* Процессуальные особенности рассмотрения дел об установлении фактов, имеющих юридичес-

- кое значення. — Свердловск, 1987; Судебное установление правового состояния граждан. — Екатеринбург, 1992.
68. *Касюта М.* Правове регулювання представницької функції прокуратури // Право України. — 1997. — № 12.
69. *Кожухарь А. Н.* Право на судебную защиту в исковом производстве. — Кишинев, 1989.
70. *Колитвин В. В.* Адвокат в гражданском судопроизводстве. — Воронеж, 1989.
71. *Колодий А. М.* Принципы права Украины. — К., 1998.
72. *Коломыцев В. И.* Письменные доказательства по гражданским делам. — М., 1978.
73. *Комаров В. В.* Международный коммерческий арбитраж. — Харьков, 1995.
74. *Комаров В. В.* Метод правового регулирования гражданских процессуальных отношений. — Харьков, 1980.
75. *Комаров В. В., Радченко П. І.* Цивільні процесуальні правовідносини та їх суб'єкти. — Харків, 1991.
76. *Кравченко І.* Перегляд судами цивільних справ у зв'язку з нововиявленими обставинами // Рад. право. — 1977. — № 5.
77. *Кройтор В.* Защита прав граждан и организаций. — Харьков, 1995.
78. *Кузнецов М. Н.* Иностранные граждане и лица без гражданства на территории СССР: Правовые вопросы. — М., 1985.
79. *Лейст О. С.* Санкции и ответственность по советскому праву. — М., 1981.
80. *Ломоносова Е. М.* Пересмотр гражданских дел в связи с вновь открывшимися обстоятельствами. — Львов, 1972.
81. *Лунц Л. А., Марышева Н. И.* Международный гражданский процесс. — М., 1976.
82. *Михеєнко М. М., Молдаван В. В., Радзієвська Л. К.* Порівняльне судове право. — К., 1993.
83. *Молчанов В. В.* Собираение доказательств в гражданском процессе. — М., 1991.

84. *Омельченко М. П.* Докази і доказування як процесуальні засоби встановлення об'єктивної істини по цивільній справі. — К., 1996.
85. *Осокина Г. Л.* Право на защиту в исковом производстве. — Томск, 1990; Проблемы иска и право на иск. — Томск, 1989.
86. *Осипов Ю. К.* Подведомственность юридических дел. — Свердловск, 1973.
87. *Пятилетов И. М.* Особенности судопроизводства по делам о признании гражданина недееспособным. — М., 1984.
88. *Радченко М., Глаговський В.* Представництво прокурора і інтересів громадян або держави (теоретичний і практичний аспекти) // Право України. — 1997. — № 11.
89. *Семенов В. М.* Конституционные принципы гражданского судопроизводства. — М., 1986.
90. *Ткачев М. И.* Законность и обоснованность судебных постановлений по гражданским делам. — Саратов, 1987.
91. *Треушников М. К., Шерстюк Б. М. и др.* Особенности рассмотрения отдельных категорий гражданских дел. — М., 1987.
92. *Треушников М. К.* Судебные доказательства. — М., 1997.
93. *Тертиніков В. І.* Принципи цивільного процесуального права. — Харків, 1991.
94. *Україна в міжнародно-правових відносинах: Зб. документів.* — К., 1996. — Кн. 1.
95. *Фахутдинов Я. Ф.* Источники гражданского процессуального права. — Казань, 1986.
96. *Фурса С. Я.* Судове рішення та його реалізація в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення // Ерліховський збірник: Вип. 1. — Чернівці, 1994.
97. *Халфина Р. О.* Общее учение о правоотношении. — М., 1974.
98. *Хутыз М. Х.* Общие положения гражданского процесса (историко-правовое исследование). — М., 1979.
99. *Ченцов Н. В.* Проблемы защиты государственных интересов в гражданском судопроизводстве. — Томск, 1989.

100. *Чечина Н. А.* Понятие гражданской процессуальной ответственности // Проблемы гражданского и трудового права, гражданского процесса. — М., 1982.
101. *Чечина Н. А.* Гражданские процессуальные правоотношения. — Л., 1966.
102. *Чуйков Ю. Н.* Частное определение в гражданском судопроизводстве. — М., 1974.
103. *Шакарян М. С.* Субъекты советского гражданского процессуального права. — М., 1970.
104. *Шакарян М. С.* Участие в советском гражданском процессе органов государственного управления. — М., 1978.
105. *Шакарян М. С.* Учение о сторонах в советском гражданском процессе. — М., 1983; Участие третьих лиц в советском гражданском процессе. — М., 1990.
106. *Шевчук П. І.* Вирішення судами колективних трудових спорів/конфліктів // Вісн. Верховного Суду України. — 1999. — № 9.
107. *Шерстюк В. М.* Система советского гражданского процессуального права. — М., 1989.
108. *Штефан М. И.* Гражданская процессуальная ответственность // Повышение роли гражданско-правовой ответственности в охране прав и интересов граждан и организаций. — К., 1988.
109. *Штефан М. Й.* Цивільний процес. — К., 2001.
110. *Штефан М. Й.* Соціалістичні організації як заявники і заінтересовані особи у справах окремого провадження // Проблеми правознавства. — 1976. — № 36.
111. *Штефан М. Й., Дріжчана О. Г.* Процесуальна правова природа окремого провадження // Вісн. КДУ. Юр. науки. — 1985. — № 25.
112. *Щеглов В. Н.* Гражданские процессуальные правоотношения. — М., 1966.
113. *Щеглов В. Н.* Субъекты советского гражданского процессуального права. — Томск, 1979.
114. *Якименко О.* До питання про судові витрати // Право України. — 1992. — № 4.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Цивільне процесуальне право”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Цивільне процесуальне право”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	14
Завдання для контрольних робіт	15
Питання до заліку	22
Питання до іспиту	24
Список рекомендованої літератури	27

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП

Зам. № ВКЦ-1905

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП